

Entretindre i no tindre

Roberto García

Introducció / Grup Abanico

TEATRE
bromera

Premi de Teatre Ciutat d'Alcoi

ENTRETINDRE I NO TINDRE

ROBERTO GARCÍA

PERSONATGES

HOME

XICA

DONA

VISITANT

JOVE 1

JOVE 2

MOSTRADORA

METGE 1

METGE 2

ANCIANA CEGA

SOSPITOSA 1

SOSPITOSA 2

SOSPITOSA 3

MARE BIOLÒGICA

PARE BIOLÒGIC

Època actual.

ESCENA 1

(Assegut al llit. En calçotets.)

HOME. *(Parlant cap a un lateral.)* Aquell any, les tres pel·lícules més taquilleres van ser *Transformers*, *l'era de l'extinció*; *Guardians de la Galàxia* i *Malèfica*. Quasi mil milions de recaptació cadascuna. *(Es posa una camisa.)* I resulta que eixes tres pel·lícules, ja et dic, les més taquilleres arreu del món, van ser considerades les pitjors pel·lícules de l'any. *(S'abotona la camisa.)* A qui fem cas? Al públic immensament majoritari? Als especialistes? S'equivoquen els especialistes en jutjar obres que no persegueixen una finalitat artística? S'equivoca la majoria, que té un gust de merda? La majoria tendeix a equivocar-se? Per tant, quan una majoria vota un partit polític, també s'equivoca?

ESCENA 2

(Expedidor de números. Panell amb dos dígits que indica el torn. Veiem el 41 a la pantalla. DONA, amb un número a la mà, roman atenta al panell. XICA s'apropa a ella.)

XICA. Què li sembla?

DONA. *(Es gira sorpresa.)* El què?

XICA. La peça que està mirant.

DONA. No l'entenc.

XICA. No es tracta d'entendre. *(Després d'una pausa.)*

Està un poc descol·locada.

DONA. Un poc, sí.

XICA. Possiblement el tipus de reacció que buscava l'autor de l'obra. *(Cordial.)* No s'inquiete, no volia incomodar-la. Ni tampoc fer-li una enquesta.

DONA. Aleshores?

XICA. Sóc mediadora artística.

DONA. Com diu?

XICA. Ajude els visitants a millorar la seua experiència.

DONA. Una guia?

XICA. No exactament. És un nou servei del museu. Ens acostem a persones com vosté que recorren l'exposició un poc perdudes.

DONA. (*Molesta.*) Perdona, però jo no estava perduda.

XICA. Doncs jo ho estaria. (*Mira al seu voltant.*) I tant que ho estaria en un edifici com este, ple de sales immenses, sense cap indicació ni cartells i amb uns pocs objectes estranys col·locats a les parets o al mig del terra. (*Animada.*) I si establím un diàleg al voltant de l'obra que estava observant?

DONA. I si vull estar a soles?

XICA. Més a soles del que ho estem vosté i jo? (*DONA es gira discretament constatant que no hi ha ningú.*) Ara mateix, ací hi ha menys densitat de població que al desert de Gobi. Però si vol que desaparega, cap problema. (*DONA dubta.*) No he vingut a soltar-li el típic rotllo erudit, li ho assegure. Ben al contrari. Només vull construir un pont entre vosté i esta peça. Podem parlar-ne de manera informal i potser la nostra conversa canvie la visió que tenia d'esta interessant obra.

DONA. Tant com interessant...

XICA. Què en pensa? (*Enèrgica.*) Parle amb llibertat.

(*Canvi de número a la pantalla. El 12.*)

DONA. Pense... que m'estan prenent el pèl.

XICA. Per què?

DONA. Et fan agafar número.

XICA. Ningú no l'ha obligada.

DONA. Deu haver sigut un acte automàtic.

XICA. Cosa que potser volia provocar l'artista.

DONA. Què vol dir?

XICA. Potser volia aprofitar la nostra inèrcia per fer determinades accions. Veiem un expenedor de números i un panell de torns... i què fem? Agafar el paperet. Automàticament. Com si estiguérem a la xarcuteria o a Hisenda.

DONA. (*Defenent-se.*) No he fet això per inèrcia. Ho he fet per curiositat.

XICA. Per tant, esta peça ha generat una resposta activa en vosté.

DONA. Que no porta enlloc.

XICA. N'està segura?

DONA. Els números del panell no són correlatius. Des que he agafat número ha passat del 30 al 2. I després al 19. I després al 41! I damunt, el temps que passa entre número i número no és sempre el mateix.

XICA. La qual cosa trenca la lògica d'eixe ritual establert a les botigues que consisteix a gestionar cues, ordenar persones... Quin número té vosté?

DONA. (*Mira el seu paperet.*) El 20.

XICA. Segur que quan ha vist el 19 al panell s'ha quedat esperant que apareguera el seu.

DONA. Supose.

XICA. Però no ha sigut així.

DONA. No.

XICA. Tensió numèrica no resolta.

DONA. Com diu?

XICA. Què ha sentit a continuació?

DONA. Que m'estaven prenent el pèl. Li ho acabe de dir.

XICA. Se n'adona? Este artefacte artístic ha modificat el seu estat d'ànim. I ara està reflexionant al voltant d'això.

DONA. Jo no estic fent res. Ho està fent tot vosté.

XICA. Simplement pose paraules a un procés de relació entre l'obra en qüestió i vosté com a observadora.

DONA. Si el que insinua és que «l'obra en qüestió» m'estava tocant els nassos, això mateix em pot passar al bingo esperant completar un cartó.

XICA. Però no em negarà que la creació d'este artista és molt més estimulante i genera més lectures que un bingo.

DONA. No sé què dir-li.

XICA. L'art, l'art contemporani en este cas, té la facultat de pervertir la realitat, de qüestionar-la, de transcendir-la eixamplant la nostra mirada.

DONA. (*Irònica.*) Impressionant.

XICA. Fins i tot eixa resistència seua és una reacció que entra dins del joc plantejat pel creador.

DONA. Un joc absurd.

XICA. Li assegure que, en este cas, hi ha coherència interna dins de l'aparent incoherència de l'obra. Vol que la descobrim juntes? (*DONA no contesta.*) Vinga, no se'n penedirà. Al cap i a la fi, ha entrat al museu esperant trobar-hi alguna cosa, no? Qui sap si noves sensacions, trencar la rutina... I no em diga que passava per ací.

DONA. Passava per ací.

XICA. Doncs quina cosa més bonica que l'atzar l'haja portada a un lloc del qual eixirà transformada.

DONA. (*Escèptica.*) De veritat ho creu?

XICA. Totalment. L'art pot ser una sonda per aprofundir en nosaltres, per allunyar-nos de la trivialitat del dia a dia, per enriquir-nos, per ser més crítics, més sensibles, més...

DONA. D'acord, d'acord, ho he entés.

XICA. Fixe's en primer lloc que hi ha un element intrínsec de l'obra que ens col·loca com a espectadors actius i no passius. Què creu vosté que distingeix esta peça d'un... quadre, per exemple?

DONA. Que no la posaries mai al saló de ta casa.

XICA. Que esta obra juga amb el temps. No és una peça estàtica. Evoluciona. I a més, integra l'espectador dins del seu discurs.

DONA. (*Llevant valor al que acaba d'escoltar.*) I?

XICA. La temporalitat és un leitmotiv en l'obra d'este creador. Ha vist la peça anomenada *Cercles concèntrics*? Una peça on el llenguatge crea distorsions temporals?

DONA. No.

XICA. Deixem que li desgrane ràpidament algunes claus de l'obra que tenim al davant i si vol, després, podrà continuar el seu recorregut a soles tractant d'identificar eixes claus en la resta de l'exposició.

DONA. (*Una mica alliberada.*) Està bé.

XICA. (*La mira fixament.*) Una taca.

DONA. (*Es mira la roba.*) On?

XICA. Totes les peces exposades tenen taques. Concretament de sang. Mire el número que ha agafat. (*DONA ho fa.*) Veu la taca?

DONA. (*Assenteix mirant el paperet.*) I això què significa?

XICA. És un detall misteriós. Un element orgànic que contrasta amb la fredor tecnològica de les obres.

DONA. (*Ansiosa.*) Bé, però què significa?

XICA. A vosté què li suggereix?... (*DONA no sap què dir.*)

Res? No li diu res? No li provoca res? Una imatge, una sensació, un record, un...?

DONA. (*Farta.*) Per favor, pare de cosir-me a preguntes!

O l'únic record que em vindrà és el teòric del carnet de conduir.

(*Canvi de número. El 21.*)

DONA. No pot ser. Abans ha eixit el 19. Ara el 21...

XICA. (*Refutant.*) Però no el 20 que té vosté.

DONA. (*Mira el seu paperet.*) I damunt amb una taca de sang. (*Es queda pensativa.*)

XICA. De segur que la seua ment ja està construint una mena d'història, d'associació d'idees...

DONA. I de segur que no té res a veure amb el que volia l'artista.

XICA. No es tracta d'encertar el que volia l'artista. La seua pretensió és fer obres polisèmiques, obertes a múltiples interpretacions. La lectura que faça vosté tindrà a veure amb la seua pròpia trajectòria vital i els seus referents. Què li està passant ara pel cap?

DONA. Doncs...

XICA. (*La talla.*) No diga res.

DONA. (*Aclaparada.*) Aleshores per què em pregunta?!

XICA. Estic tractant d'estructurar el seu pensament.

DONA. Però si no em deixa ni pensar!

XICA. Deixe's portar.

DONA. Cap a on?

XICA. Cap a un món més enllà de les fronteres racionals.

DONA. Això no és de *Star Trek*?

XICA. Deixe de banda la cultura popular amb els seus
llocs comuns gastats i vulgars, per favor!

DONA. (*La mira amb desconfiança.*) M'està insultant?

(*Canvi de número. El 54. DONA mira els dígit del
panell un poc pertorbada.*)

XICA. Què passa?

DONA. És... És...

XICA. Què?

DONA. No pot ser.

XICA. El què?

DONA. És la meua edat!... Com sap eixe tio la meua edat?

XICA. Pura casualitat.

DONA. I una merda, casualitat! Damunt, el número que
tinc... el 20... és l'edat de la meua filla... I amb una
taca de sang!... (*Mira paralitzada el seu número.*)

XICA. Crec que la *lectura* que està elaborant vosté és un
poc...

DONA. Agafe número.

XICA. Jo?

DONA. Faça-ho. No volia acompanyar-me en el procés?

XICA. Però...

DONA. Faça-ho! (*XICA accedeix a agafar número de l'expenedor.*) Quin és?

XICA. (*El mira.*) El 3.

DONA. El 3... (*Elucubrant.*) En sa casa són tres germans.

XICA. Sóc filla única.

DONA. (*Insistent.*) Eixe 3 ha de tindre alguna relació amb vosté.

XICA. Només si jo establisc eixa relació. I és fàcil que trobe algun 3 a la meua vida. De veres, no s'obceque a pensar coses...

(*DONA trenca a plorar.*)

XICA. (*Descol·locada.*) Perdone, no era la meua intenció...

DONA. (*El seu desconsol es transforma en ràbia.*) Hòstia!

XICA. (*Nerviosa.*) Li... Li porte un poc d'aigua?

DONA. D'on?... De l'extintor?! (*Agafa aire profundament mentre li fa un gest a XICA perquè no diga ni faça res. Tanca els ulls. Expulsa l'aire lentament. Obri els ulls. Recuperant l'equilibri.*) Ja està... Ja està. No ha sigut res. Continuem. (*XICA la mira esglaiada.*) Per on anàvem?... Continue, per favor... Continue! L'art, les obres polisèmiques, el... d'això.

XICA. Sí... Eh...

DONA. Un moment. I si apareix el meu número al panell?

O el seu? Ha de passar alguna cosa?

XICA. Doncs...

DONA. A algun visitant li ha passat? (*XICA no sap què*

respondre.) Hem de demanar tres quarts de mortadella? Ens ha de tocar un creuer pel Mediterrani?

XICA. No ho sé.

DONA. No ho sap?! Vosté no treballava ací de... Com ha dit?

XICA. (*Reconduint la situació amb dificultat.*) Vull dir que... no ho sé perquè... la incertesa és un altre element d'esta peça. Potser no apareixerà mai al panell el número que... que...

DONA. Que què?

XICA. Perdona, estic un poc nerviosa.

DONA. No es preocupe. Continue. Ho està fent molt bé.

XICA. De veres?

DONA. Clar.

XICA. Gràcies. (*Pensa.*) No sé què estava dient...

DONA. La incertesa.

XICA. Això. Esta peça podria ser... com una metàfora de la vida. Tot convida a pensar que hi ha un ordre correlatiu d'esdeveniments, una estructura causa-efecte. No? Però després, les coses...

DONA. Ixen d'una altra manera.

XICA. Això és.

DONA. (*Amb ràbia.*) El fill de puta de l'artista ha tocat en el viu!

XICA. Sí, és... una manera de dir-ho. L'art funciona com un agent revelador d'allò que ens passa.

DONA. I què ens passa? Eh? Què ens passa?!

XICA. Mo... Moltes coses.

DONA. O res!

XICA. També.

DONA. Vosté què deu saber... És tan jove... amb el seu minúscul «3» a la mà... I tan guapa... Combina bé amb el museu, sap?... La seua figura estilitzada... minimalista... Es diu així, no?... A quants visitants masculins no els deu caure la bava mentre els parla d'agents reveladors, eixamplar mirades...?

XICA. (*Incòmoda.*) Li assegure que la meua tasca és únicament...

DONA. Que sí, que sí. Però pot passar qualsevol cosa, no? No és això el que ens diu esta obra? I clar, li passa a qui li passa!

XICA. No sé a què es refereix.

DONA. Sap què em va dir l'altre dia el meu ex?... «Eixa xica m'està injectant vida a les venes.» Això em va dir el cabró sense intenció de ferir-me, tranquil, en pau amb si mateix. Fa cinc mesos que ens hem divorciat, sap? (*Agafa un altre paper de l'expenedor sense mirar el número.*) El vaig veure més prim, més jove, més feliç. I sense fer-ne ostentació, cosa que em va arribar a l'ànima. Vaig pensar que eixa aparença serena i feliç era una simulació preparada a consciència per fotre'm. (*La mira incisiva.*) Vosté què en pensaria?

XICA. (*Nerviosa.*) Doncs, no sé.

DONA. (*Agafa un altre número amb violència.*) Però no. N'estava equivocada. Ell mai va ser tan retorçut. En eixe moment m'ho va dir de veres. Estava guapo, el cabró. Jo, per contra, estava... estic... més lletja, més grossa, amb bosses als ulls... En estos cinc mesos, el

mamó ha trobat un goter de vida en forma de tia *massissorra*. (*Agafa un altre número.*) I jo... l'únic que he aconseguit en estos eterns 147 dies... ha sigut eixir una nit amb una colla d'amigues, també divorciades, i acabar al llit amb un tio depriment que posava més energia a amagar la seua panxa que a fol·lar. (*Llança tots els seus números a terra.*)

(*XICA mira els números paralitzada.*)

DONA. Què veu en eixos paperets escampats pel terra? Eixos números arrugats i inútils? Eixes oportunitats frustrades? Eixes expectatives no complides? No li provoquen res? No li diuen res? (*XICA va a dir alguna cosa.*) No, no em responga. Estic estructurant el seu pensament. (*Li agafa les mans.*) Gràcies, bonica.

XICA. (*Desconcertada.*) Gràcies?

DONA. Havia entrat al museu com una zombi, fugint de mi mateixa, i gràcies a la seua inestimable ajuda he pogut... expulsar el mal rotllo que portava dins.

XICA. Me n'alegre.

DONA. (*Referint-se a la peça.*) No sé si ha acabat interessant-me més o menys la *cosa* esta... o l'exposició... però xica, em sent molt millor. Tenia vosté raó. Isc transformada. (*Respira amb decisió.*) Alguna cosa més per la seua banda?

XICA. (*Un poc frustrada.*) Necessitaria que omplira un xicotet formulari.

DONA. Com diu?

XICA. Unes preguntes per avaluar...

DONA. Una enquesta.

XICA. Sí, una...

DONA. Però no m'ha dit al principi que no volia fer-me una enquesta?

XICA. Jo he dit això?

DONA. Quan se m'ha acostat. Que no ho recorda? (*XICA tracta de recordar confosa.*) A veure, nena, no pots dir que no faràs una enquesta i després fer-la.

XICA. (*Sufocada.*) Ja.

DONA. Ja? I tant que ja!

XICA. Era una manera d'establir complicitat.

DONA. T'adones que el visitant pot sentir-se enganyat? Com quan t'aborda el típic comercial dient que no vol vendre't res i després... No busquem comercials. Que et quede ben clar. Busquem personal que empatitze amb els visitants. Que facen que s'hi senten còmodes. Que no desconfien. I jo he desconfiat de tu.

XICA. És que...

DONA. Des del primer moment.

XICA. És que...

DONA. És que què?

XICA. Que és difícil no desconfiar quan algú se t'acosta així, al mig d'un museu. D'entrada, no és un plantejament molt natural.

DONA. Si tens dubtes sobre el tipus de faena que cal fer o sobre els requisits demanats... tenim moltes aspirants que podem examinar. I estem a punt de reobrir el museu. No podem perdre el temps amb llepafils.

XICA. No és que tinga dubtes. Ja li he dit que he tractat de generar un clima de complicitat des del principi.

DONA. I creus que ho has aconseguit? Perquè tota eixa xarrameca de manual de Teoria de l'Art no m'ha ajudat gens.

XICA. Estava en el temari de la prova.

DONA. Si jo ja sé que veniu totes preparadíssimes. Però es tracta d'omplir el museu de visitants, no d'anestesiar-los amb sobredosis de semiòtica.

XICA. Però... aleshores...

DONA. Volem augmentar els índexs d'assistència. I per això obrim esta nova etapa amb l'artista conceptual més important i més *xupiguai* del moment. Cosa que ens ha costat una pasta, per cert. Volem omplir amb este artistot i amb un exèrcit de mediadores artístiques que aconseguisquen que una simple ama de casa delire de plaer en veure una obra anomenada *Punt d'intersecció 2*.

(Canvi de número al panell. El 16.)

XICA. Em sembla molt bé, però crec que no haurien de prendre la gent per idiota.

DONA. A tu t'ha semblat que la senyora a la qual tractaves d'entusiasmar amb els teus circumloquis era una idiota?

XICA. Jo no he dit això.

DONA. Esta senyora, este perfil que he incorporat... (*Tàxativa*.) Que per cert no té res a veure amb mi, per si

en tenies cap dubte. (*Puntualitzant.*) És que les aspirants m'ho pregunten molt. (*Reprén.*) Com et deia, esta senyora, amb els seus problemes, amb la seua falta de referents culturals, és l'objectiu que volem atacar. És el tipus de visitant que ha d'eixir d'ací telefonant a totes les seues amigues perquè vinguen corrents a veure l'exposició. Això farà molt més que tot el que invertim en publicitat.

XICA. Eixa senyora, disculpe, no estava gens predisposada a descobrir res.

DONA. I què volies, que m'agenollara d'entrada?

XICA. Tampoc esperava això.

DONA. A totes les aspirants vos falta el mateix: el factor passió. Heu d'emocionar! El cervell necessita emocionar-se perquè qualsevol cosa li deixi empremta. I sobretot, perquè després els visitants recomanen la visita. Però clar, com emocionar-se amb estes obres, veritat?... Ací és on entreu vosaltres.

XICA. Per muntar una mena de xou?

DONA. (*Després d'una pausa.*) Bé, bé... Intueixes que estàs fora i et poses estupenda. Però qui ets tu per donar lliçons?

XICA. Simplement expresse la meua opinió.

DONA. Et penses que no sóc conscient de la trampa mortal en què ens hem ficat?... Et penses que jo no em cague en tota eixa obsessió que els ha entrat ara de portar la cultura a tot el món?... Però com que no podem demolir este mausoleu... Com que tota ciutat important ha de tindre el seu temple de l'art

contemporani... Com que els professionals morts de fam i tocacollons demanen més inversió...

XICA. I això passa per convertir el museu en un parc d'atraccions?

DONA. Mira, nena, la naturalesa ens ha premiat amb sensacions de plaer o satisfacció amb tot allò que reforça la nostra supervivència: menjar, follar... Alguns neuròlegs van més enllà. Les quatre coses, segons ells, que proporcionen la felicitat són: el sexe, el menjar, xarrar amb amics i escoltar música. Mira per on, en eixe llistat no està contemplar una exposició d'art contemporani o, per posar un altre exemple, assistir a una representació teatral. Com veus, jo també em conec la teoria, he estudiat a la universitat i tinc uns quants màsters. Així que què fem?... Eh?... Què collons fem?... Doncs convertir este museu en un putxo oasi de felicitat.

XICA. Això és impossible.

DONA. Treballaràs al museu i et demostraré que estàs equivocada.

XICA. M'està oferint la plaça?

DONA. En absolut.

XICA. No l'entenc.

(Canvi de número al panell. El 3.)